

Vergaderjaar 2004–2005

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 149

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 11 november 2004

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹ en de vaste commissie voor Justitie² hebben op 23 september 2004 overleg gevoerd met minister Remkes van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en minister Donner van Justitie over:

- **de brief van de minister van BZK d.d. 9 juli 2004 met laatste projectmatige rapportage Bescherming Vitale Infrastructuur (26 643, nr. 56);**
- **de brief van de minister van BZK d.d. 13 juli 2004 inzake uitwisseling van opsporings- en terrorisme-informatie; schriftelijke beantwoording vragen uit algemeen overleg op 5 februari 2004 over rapport Algemene Rekenkamer (28 845, nr. 6);**
- **de brief van de minister van BZK d.d. 14 juli 2004 inzake verhoogde terroristische dreiging (27 925, nr. 137);**
- **de brief van de minister van BZK d.d. 19 juli 2004 inzake vermeende brief Al-Qaida aan VN (27 925, nr. 138);**
- **de brief van de ministers van Financiën, Justitie en BZK d.d. 14 juli 2004 met de nota bestrijding van misbruik van non-profit-organisaties voor terrorismefinanciering (27 925, nr. 136);**
- **de brief van de ministers van Justitie en BZK d.d. 10 september 2004 met stappen genomen n.a.v. het ontstane dreigingsbeeld (29 754, nr. 1).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

¹ Samenstelling:

Leden: Kalsbeek (PvdA), Van Heemst (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), voorzitter, Vos (GroenLinks), Cornielje (VVD), Adelmund (PvdA), De Wit (SP), Van Beek (VVD), onder-voorzitter, Van der Staaij (SGP), Luchtenveld (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Kant (SP), Dubbelboer (PvdA), Duyvendak (GroenLinks), Spies (CDA), Eerdmans (LPF), Sterk (CDA), Van der Ham (D66), Haverkamp (CDA), Van Fessem (CDA), Smilde (CDA), Straub (PvdA), Nawijn (LPF), Boelhouwer (PvdA), Wilders (Groep Wilders), Szabó (VVD), Van Hijum (CDA).

Plv. leden: Klaas de Vries (PvdA), Dijsselbloem (PvdA), Fierens (PvdA), Halsema (GroenLinks), Schippers (VVD), Wolfsen (PvdA), Kant (SP), Rijpstra (VVD), Slob (ChristenUnie), Rambocus (CDA), Vergeer (SP), Van Nieuwenhoven (PvdA), Van Gent (GroenLinks), Çörüz (CDA), Hermans (LPF), Van Haersma Buma (CDA), Koşer Kaya (D66), Bruls (CDA), Van Bochove (CDA), Algra (CDA), Hamer (PvdA), Varela (LPF), Leerdam (PvdA), Hirsi Ali (VVD), Balemans (VVD), Eski (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Klaas de Vries (PvdA), Van Heemst (PvdA), Vos (GroenLinks), Rouvoet (ChristenUnie), Adelmund (PvdA), De Wit (SP), Albayrak (PvdA), Luchtenveld (VVD), Wilders (Groep Wilders), Weekers (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), voorzitter, Çörüz (CDA), Verbeet (PvdA), ondervoorzitter, Kant (SP), Wolfsen (PvdA), Azough (GroenLinks),

Jan de Vries (CDA), Van Haersma Buma (CDA), Eerdmans (LPF), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Van Fessem (CDA), Straub (PvdA), Nawijn (LPF), Griffith (VVD), Van der Laan (D66), Visser (VVD), Lazrak (Groep Lazrak).

Plv. leden: Jonker (CDA), Dijsselbloem (PvdA), Timmer (PvdA), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kalsbeek (PvdA), Van Velzen

(SP), Tjon-A-Ten (PvdA), Van Baalen (VVD), Blok (VVD), Hirsi Ali (VVD), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Jager (CDA), Van Heteren (PvdA), Vergeer (SP), Arib (PvdA), Karimi (GroenLinks), Buijs (CDA), Sterk (CDA), Varela (LPF), Joldersma (CDA), Ormel (CDA), Van Dijken (PvdA), Van As (LPF), Örgü (VVD), Lambrechts (D66), Rijpstra (VVD).

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Van Heemst** (PvdA) vindt dat uit het aanhouden van personen die video-opnames hebben gemaakt van mogelijke doelen van aanslagen blijkt dat er reden is om na te gaan welke maatregelen nodig zijn om Nederland tegen mogelijke aanslagen te beschermen en waar nodig ingezette acties te versnellen. Volgens hoogleraar bestuursrecht Brenninkmeijer verzet noch de rechtsstaat noch de bescherming van de vrijheid van burgers zich tegen het versterken van bevoegdheden van politie en justitie als dat nodig is. De rechtsstaat is een veilige staat waarin de overheid voldoende waarborgen schept voor de bescherming van de burger. De keuze wie bij terreurbestrijding de centrale positie moet innemen, de minister van BZK of de minister van Justitie is van groot belang. De minister van terrorismebestrijding zal door het toekennen van «adequate doorzettingsmacht» ook noodzakelijke maatregelen kunnen treffen op het terrein van andere ministers. Het lijkt de heer Van Heemst voor de hand te liggen dat het ministerie van BZK hierin een meer centrale en sturende rol krijgt. De minister van BZK heeft te maken met het gehele openbare bestuur, gaat over de AIVD en staat in het hart van de rampenorganisatie. Het «gehannes» van de minister van BZK in de zomer heeft het ministerie van BZK wellicht op achterstand gezet bij het maken van de keuze door het kabinet. In de praktijk staat de minister van Justitie echter veel verder van gemeenten, regio's en provincies af dan de minister van BZK. Er bestaat onduidelijkheid over de werking van de Contra-Terrorisme-infobox, het nieuwe samenwerkingsverband van AIVD, Politie, OM, IND en binnenkort ook MIVD. Wat verandert er bij het overhevelen van informatie van AIVD naar politie en OM ten opzichte van de bestaande situatie? Volgens de ministers geschiedt de informatie-uitwisseling conform de daarvoor geldende wettelijke bepalingen, maar het College Bescherming Persoonsgegevens is bang dat de infobox een vrijbrief zal zijn voor ongelimiteerde info-uitwisseling tussen veiligheidsdiensten en politie. Zijn de ministers bereid een protocol met een beschrijving van de werkwijze van de infobox voor commentaar voor te leggen aan het CBP? Hoeveel winst zal er worden geboekt met de nieuwe organisatie? Na een terroristische aanslag zal ongetwijfeld een onderzoek volgen naar organisatorische doelmatigheid, slagkracht en wendbaarheid van de overheid en haar diensten. Wat vinden de ministers van het voorstel om een dergelijk onderzoek vooraf te laten doen door externe experts? Hij krijgt bij het naast elkaar leggen van de nota Crisisbeheersing en de voorstellen uit de brief niet de indruk dat alle overbodige bureaucratie wordt opgeruimd maar eerder dat naast de bestaande structuur een nieuwe structuur wordt opgebouwd.

Hij ziet de voordelen van een nationaal alerteringsstelsel. Burgers hebben recht op goede en tijdige informatie. Hij maakt uit de brief op dat de met de Kamer afgesproken datum van invoering niet wordt gehaald. Wat betekent de zin: «gelet op het grote belang van het voorkomen van aanslagen gaan wij ervan uit dat desalniettemin vrij algemeen de gewenste en afgesproken maatregelen getroffen zullen worden, zodat met de invoering van een alerteringsstelsel niet gewacht hoeft te worden totdat de daartoe nodige wettelijke verplichtingen in werking zijn getreden»?

Hoe staat het met het bestrijden van misbruik van non-profitorganisaties voor de financiering van terrorisme? In Nederland ontbreekt in tegenstelling tot andere Europese landen een verslagleggingsplicht voor stichtingen. In welk tempo wordt deze lacune gedicht? En hoe zit het met de vorderingen bij de samenwerking op het gebied van terrorismebestrijding in EU-verband? Wat wil de regering bereiken tijdens het Voorzitterschap?

Mevrouw **Griffith** (VVD) ziet de strijd tegen terrorisme als een strijd voor het behoud van verworvenheden als democratie en mensenrechten. Zij

heeft in de maatregelen die het kabinet naar aanleiding van de aanslagen op 11 september heeft genomen, de sense of urgency gemist. Zij heeft daar sindsdien voortdurend aandacht voor gevraagd. Niet alleen de vraag of het kabinet voldoende en voortvarend aan de slag is gegaan met de maatregelen ter bestrijding van terrorisme en de financiering van terrorisme staat centraal, maar ook of de maatregelen effectief zijn om terroristische aanslagen te voorkomen. Doet de regering alles wat redelijkerwijs in haar vermogen ligt om aanslagen te voorkomen?

De door het kabinet aangekondigde maatregelen zijn onvermijdelijk en noodzakelijk. Het besluit van het kabinet om de minister van Justitie aan te wijzen als coördinerend minister voor de bestrijding van terrorisme is in lijn met de taak die deze minister van oudsher heeft op dit gebied. Zij is ook een voorstander van de toegezegde uitbreiding van de bijzondere opsporingsbevoegdheden, vooral omdat een en ander zal plaatsvinden binnen de grondwettelijke kaders. De voorstellen van het kabinet voor preventief fouilleren ter voorkoming van opsporing en terroristische misdrijven gaan haar echter niet ver genoeg. De aanwijzingsbevoegdheid van de officier van Justitie en het preventief fouilleren op grond van de Wet wapens en munitie bieden vrij beperkte mogelijkheden. Alle luchthavens zouden gezien de urgentie van terrorisme aangewezen moeten worden als permanente veiligheidsrisicogebieden. Het is onacceptabel dat preventief fouilleren op Schiphol alleen geldt voor de aankomst- en vertrekhal. Zij sluit niet uit dat ook belangrijke stations en zeehavens binnenkort aangewezen moeten worden als veiligheidsrisicogebieden. Dit maakt preventief optreden in dergelijke gebieden mogelijk als dit nodig is en levert tijdwinst op. Permanente controle in deze gebieden is wat haar betreft niet nodig. Hoe staat de minister van Justitie hiertegenover? Zij ziet de doorzettingsmacht graag bij wet geregeld. Zij zou graag expliciet geregeld zien dat de minister van Justitie rechtstreeks een aanwijzing kan geven aan de korpsbeheerder en de burgemeester en dat dit niet loopt via de minister van BZK.

Het is nog steeds niet duidelijk wat het nationale alerteringssysteem gaat inhouden. Het kabinet experimenteert met een pilot op het spoor. De brief geeft geen helderheid over de vraag welke bevoegdheden zijn gekoppeld aan het systeem en welke maatregelen genomen gaan worden. Wanneer zal het alerteringssysteem daadwerkelijk operationeel zijn? De communicatie rondom de dreiging van terrorisme verloopt zeer gebrekkig. Volgens de brief heeft het Nationale Coördinatiecentrum Terrorismebestrijding de eindverantwoordelijkheid voor de communicatie. Gaat dit centrum ook de Tweede Kamer en de burgers informeren?

Zij sluit zich aan bij de opmerkingen over de financiering van terrorisme en het ontbreken van een verslagleggingplicht voor stichtingen. Er zouden al sinds 2001 maatregelen worden genomen in internationaal verband. De Werkgroep financieel expertisecentrum heeft de regelgeving doorgelicht en bekijkt nu welke informatie gekoppeld kan worden. Dit gaat veel te traag. Er is voor het opsporen van de financiering van terrorisme een speurhond a la de AFM nodig die nagaat op welke wijze stichtingen fondsen werven. De pilot van een werkgroep is veel te beperkt. Er is veel informatie beschikbaar bij het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties, het MOT van het OM. Wat vindt de minister van Justitie van dit voorstel? Zij mist bij de informatieverzameling ten behoeve van de bestrijding van het terrorisme een uitwisseling van programma's met de AIVD. Er kunnen op basis van art. 60 politiefunctionarissen worden ondergebracht bij de AIVD, maar zij zou graag zien dat AIVD-medewerkers de politie laten zien op welke wijze zij met informatie moet omgaan. Vooral wijkagenten, die veel informatie krijgen, moeten weten hoe zij de informatie moeten analyseren.

De heer **Wilders** (Groep-Wilders) merkt op dat uit de Verkenningen is gebleken dat islamitische groeperingen het ook op Nederland gemunt

hebben. Terrorisme is religieus en cultureel gemotiveerd en vraagt om een brede aanpak. Het streven van het kabinet naar een slagvaardige organisatie is zinvol. Zal de nieuwe organisatie beter functioneren dan de huidige? Welke bevoegdheden heeft de nieuwe NCTb de heer Joustra, los van het coördineren? De heer Wilders ziet het meeste in een soort ministerie van Veiligheid, waarin alle bevoegdheden en aansturingen centraal geregeld worden en een centraal aanspreekpunt hebben. Men heeft hier in de VS goede ervaringen mee. Hoe kijkt de regering hier tegenaan? Hij vindt het onbegrijpelijk dat er op dit moment nog niet wordt voorzien in de voortdurende behoefte aan diverse dreigingsanalyses op elk gewenst moment. Kan de minister hier een toelichting op geven? Hij vindt het voor de hand liggen om kwetsbare plaatsen zoals Schiphol als permanente veiligheidsrisicogebieden aan te wijzen. Bij andere op zich ook kwetsbare gebieden ligt het minder voor de hand om dit onmiddellijk te doen.

Een goede voorlichting van het kabinet aan de burger is van wezenlijk belang. Welk nieuw voorlichtingsbeleid gaat het kabinet ontwikkelen? In de CT-infobox zitten ook niet-inlichtingendiensten. Buitenlandse inlichtingendiensten hebben niet graag dat niet-inlichtingendiensten gebruik maken van hun informatie. Hoe wordt dit probleem opgelost?

In de brief staat dat bij een vermoeden van betrokkenheid met terroristische activiteiten, niet zal worden ingestemd met de afgifte van een visum voor Nederland. Is dit nu anders?

Hij ondersteunt de grote lijn die het kabinet volgt op het gebied van de verruiming van de bevoegdheden, maar wijst erop dat het niet alleen gaat om het creëren van de bevoegdheden maar ook om wie ze gaat gebruiken.

Hij sluit zich aan bij de vragen over het alerteringssysteem. Wat betekent de zinsnede in de brief «dat op 1 januari 2005 de functionele voorbereiding is afgerond»? Wanneer wordt het systeem operationeel?

Hij heeft met collega Eerdmans een initiatiefwetsvoorstel ingediend over kerkgenootschappen. De minister van Financiën zal met een voorstel komen op het gebied van de financiële aspecten van stichtingen. Het voorstel om een soort AFM in het leven te roepen om de financiële geldstromen te controleren, spreekt hem zeer aan.

Hij is voor het beperken van de voedingsbodem voor terrorisme. Conferenties van burgemeesters en een dialoog met islamitische organisaties zijn zeker zinvol. Ook radicale moskeeën in ons land kunnen soms een voedingsbodem zijn voor terroristen. De preken van imams dragen hiertoe soms bij. Hoe staat de regering tegenover het voorstel om de imam te verplichten de preek in het Nederlands te houden? Dit vergroot de transparantie van de preken en komt de inburgering van de imams ten goede. Hij heeft het alleen over de preek, niet over het voorlezen uit de heilige boeken. Hij begrijpt dat er haken en ogen aan het voorstel zitten, omdat het voor alle kerkgenootschappen zou moeten gelden. Het voorstel is in 2002 ook al aan de orde geweest, maar er is sindsdien niets veranderd.

De heer **Eerdmans** (LPF) is verheugd dat de urgentie van het bestrijden van terreur door begint te dringen in het kabinet. Hij vindt preventief fouilleren zeer belangrijk. De vraag is welke gebieden aangewezen moeten worden als veiligheidsrisicogebieden. Wat vindt de minister van het voorstel om de mate van alarm te koppelen aan het al dan niet preventief fouilleren in dat gebied? De bevoegdheid kan daarmee worden verschoven naar de minister van Justitie.

Hij vindt de communicatie van het kabinet met de burgers op het gebied van terrorisme bedroevend slecht. Geen mens kent het verschil tussen de verschillende alarmfases of weet in welke alarmfase Nederland zich bevindt. Er dient snel huis aan huis een duidelijke folder te worden verspreid door het ministerie van de coördinerend bewindsman voor

terrorismebestrijding. Hij heeft een Engelse folder met aanwijzingen wat te doen in geval van noodsituaties ter illustratie meegenomen voor de minister.

Nederland blijft een walhalla voor terroristen. Alle landen in Europa behalve Nederland hebben een verslagleggingsplicht voor stichtingen. Hoe staat de minister tegenover het voorstel om van iedereen die een stichting wil oprichten, een verplichte verklaring van goed gedrag te eisen?

Er blijven veel banden vanuit buitenlandse financieringsbronnen naar radicale stichtingen in Nederland. Hij pleit voor het oprichten van een MOT-internationaal, een meldingsplicht voor Nederlandse banken als vanuit een risicoland een groot geldbedrag in Nederland binnenkomt. De dreiging van terrorisme komt vooral uit Saoedi-Arabië en Pakistan. Gelden met een onduidelijke herkomst afkomstig van radicale stromingen uit die landen, moeten bevroren worden. Wat vindt de minister van zijn voorstel?

Hij is bang dat de ministers van BZK en Justitie na een aanslag toch in elkaars vaarwater zullen komen, als de minister van Justitie coördinerend bewindsman voor terreurbestrijding zal worden. De minister van BZK is nu rechtstreeks verantwoordelijk voor de politie. Hij pleit voor een minister van veiligheid als enige verantwoordelijke.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks) vindt dat maatregelen genomen moeten worden om de dreiging van terrorisme effectief aan te pakken. Zij is geschokt door de wijze waarop het kabinet een nieuw beleid in de steigers zet. De terminologie van het kabinet en de verruiming van bevoegdheden baren haar zorgen. Volgens het kabinet is Nederland in een «oorlogssituatie» beland. Wil het kabinet zich hiermee een vrijbrief verschaffen voor het treffen van maatregelen waarmee het vergaand kan ingrijpen in de rechten en de privacy van mensen? Is het kabinet door de maatregelen die het voorstelt niet bezig om de democratische rechtsstaat uit te hollen? En zal dit niet leiden tot stigmatisering van bepaalde groepen moslims in ons land?

Het kabinet beschikt al over vergaande bevoegdheden om de nieuwe vorm van terrorisme te bestrijden. Er is zojuist een nieuwe wet op het terrorisme aangenomen. Het is nog niet duidelijk hoe deze in de praktijk werkt. De nieuwe wet geeft vergaande bevoegdheden in geval van samenspanning voor afluisteren, aanhouden en vastzetten. Er is enkele jaren geleden ook een nieuwe wet op de AIVD van kracht geworden met vergaande bevoegdheden. Zij is van mening dat de oplossing eerder gezocht moet worden in een betere samenwerking dan in het creëren van steeds nieuwe bevoegdheden en vrijheden voor politie en justitie. Zij steunt het kabinet niet in zijn streven om het grondrecht veiligheid ter wille van de strijd tegen het terrorisme boven alle andere grondrechten van mensen te stellen.

Welke dreiging ligt ten grondslag aan de maatregelen die in de brief genoemd worden? In het Beleidsplan Crisisbeheersing dat de Kamer in mei van het ministerie van BZK heeft ontvangen, is nog geen sprake van dergelijke maatregelen en een vergaande reorganisatie. Wat is er sindsdien gebeurd? Wat was de aanleiding voor het terreuralarm en de enorme beweging tussen de ministeries? Kan de Kamer inzage krijgen in de bevindingen van de heer Joustra? Waarop zijn deze bevindingen gebaseerd? Is met deskundigen in het veld gesproken? Hoe is het kabinet tot zijn voorstellen gekomen? Zij kan zich vinden in het voorstel om in acute noodsituaties de bevoegdheid tot beslissen neer te leggen bij een minister, maar ziet de keuze voor de minister van Justitie graag beter onderbouwd. De effectiviteit van terrorismebestrijding moet versterkt worden. Er is onvoldoende samenwerking tussen politie en inlichtingen- en veiligheidsdiensten, ook internationaal. Hoe gaat het kabinet dit nationaal en internationaal aanpakken? Het is van groot belang dat de wettelijke scheiding

tussen taken en bevoegdheden van de verschillende instanties in stand blijft, maar ook binnen het huidige wettelijke kader kan de samenwerking veel beter. Er moet meer geïnvesteerd worden in de deskundigheid van de AIVD op het gebied van terreurnetwerken en stichtingen. Het kabinet dient veel meer in te zetten op het versterken van de informatie met betrekking tot de bestrijding van terrorisme.

Het verkennend onderzoek was tot nu toe bedoeld ter voorbereiding van de opsporing. Het moet nu ook mogelijk zijn om gegevens te gaan verzamelen over personen. Om welke gegevens gaat het? Wordt het verkennend onderzoek een opsporingsbevoegdheid? Zo ja, past dat in de opgestelde regels? Hoort dit niet thuis bij de AIVD in plaats van bij politie en justitie? Hoe is de controle op de toepassing van het preventief fouilleren? Zij maakt zich ook zorgen op het punt van de inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden. Hoe denkt het kabinet dit te gaan doen en hoe gaat hierop controle en toezicht plaatsvinden? Horen deze bevoegdheden niet thuis bij de AIVD en alleen in uitzonderlijke gevallen bij justitie? Hoe ver gaat het kabinet met de voorlopige vrijheidsbeneming? Hoe lang mogen de processtukken bij ernstige verdenking worden weggehouden bij de verdachte? Is dit niet in strijd met het EVRM? Het voorkomen van terroristische aanslagen is de eerste urgentie. Daarnaast is het opsporen van groot belang. Maar er wordt een grens overschreden wanneer alle bevoegdheden die de AIVD heeft om mensen op te sporen en vast te zetten ook aan Justitie worden gegeven.

Het moet bij communicatie gaan om de behoefte van de burgers aan informatie. De burgers moeten weten wat er aan de hand is, wat de overheid doet en wat er van hen verwacht wordt. Beide ministers zijn in de afgelopen maanden tekortgeschoten door onvolledige en onjuiste informatie aan de burgers te verstrekken. Hoe denkt het kabinet dit beter te gaan doen?

Mevrouw **Van der Laan** (D66) is verheugd dat de politieke top eindelijk een sense of urgency lijkt te krijgen voor de dreiging van een terroristische aanslag in Nederland. Is deze sense of urgency er ook op provinciaal en lokaal niveau? Wie heeft bij een terroristische dreiging de bevoegdheden inzake Schiphol?

Er ontbreekt een duidelijke commandostructuur. Wie is uiteindelijk verantwoordelijk bij een terroristische aanslag? Er is een knip tussen de preventie en wat er na de aanslag gebeurt. Op welk moment gaat de doorzettingsmacht in? Wie beslist of de situatie urgent is? Zij wijst erop dat alle structuren dubbel zijn. Waarom is niet eerst gekeken wat nodig is en zijn de structuren daar vervolgens op aangepast? Er is een commandostructuur nodig met een chef defensiestaf voor nationale veiligheid. Is dat de NCTb in de persoon van de heer Joustra? Zij krijgt de indruk dat het hier om een tussentijdse oplossing gaat. D66 ziet veel in een minister voor veiligheid en wil graag voor het eind van het jaar duidelijkheid hebben over een definitieve oplossing.

Waarom zijn er geen duidelijke richtlijnen wat bestuurders moeten doen in geval van crisis?

Het lijkt haar belangrijk dat het alerteringssysteem Europees wordt afgestemd. Sluit het Nederlandse systeem aan op het door Europol gevraagde Europese uniforme systeem? Zij heeft er overigens niet veel vertrouwen in dat de minister van Justitie zonder wettelijke basis dingen kan gaan opleggen aan instellingen en burgers.

Het is een goed idee om mensen hinderlijk te volgen, zodat zij niet kunnen doorgaan met de voorbereiding van acties. Komen er effectief 100 extra mensen of wordt alleen het gat gedicht dat is ontstaan door de uitstroom ten gevolge van de vergrijzing? Zij is geschrokken van de zin over de analysecapaciteit. Het verkrijgen van informatie is van cruciaal belang.

Op dit moment is al civiele inzet van het leger mogelijk. Wat vindt de regering van het voorstel om het leger te trainen en zo nodig in te zetten voor grootscheepse acties in de strijd tegen het terrorisme? Zij wacht de voorstellen voor uitbreiding van het strafrecht af, maar gaat ervan uit dat dit binnen de grondwettelijke kaders gebeurt. Zij neemt de opmerkingen van het CBP zeer serieus. Het is teleurstellend dat het project Vitaal na twee jaar nog niet af is. De Europese samenwerking in de strijd tegen het terrorisme laat nog zeer veel te wensen over. Nederland heeft hier als Voorzitter van de EU een speciale verantwoordelijkheid.

De heer **Van Fessem** (CDA) is eveneens blij met de sense of urgency die uit de brief van de regering spreekt. Het CDA ziet het terrorisme als een nieuwe vijand die ongrijpbaar en zeer bedreigend is. Nederland moet zich goed voorbereiden op de strijd tegen de terroristen die zeggen dat zij in oorlog zijn met ons. Het gaat om de bescherming van onze democratie en onze burgers. Het CDA kiest in deze strijd voor moderne wetgeving, een goede organisatie en goede communicatie om de vijand te lijf te gaan. Wij bevinden ons in een situatie tussen strafrecht en oorlogsrecht. De burgers mogen verwachten dat we hen beschermen tegen aanslagen als in New York en Madrid. Mocht een aanslag plaatsvinden, dan moet Nederland er alles aan gedaan hebben om deze te voorkomen.

De burgers vormen samen de rechtsstaat. De bescherming van de burgers is de bescherming van de rechtsstaat. Daarbij horen veranderingen in denken en wetgeving. Het CDA acht het leven belangrijker dan een onaan-tastbare positie in het recht. Het recht is mensenwerk, gebaseerd op afspraken en overtuigingen. Het grondrecht veiligheid staat bij het CDA voorop. Veiligheid voor de burger is de oudste klassieke taak van de overheid. Er moet eensgezind en daadkrachtig worden opgetreden in de oorlog tegen het terrorisme. Met goede voorbereiding ter voorkoming zal er bij de burger rust en vertrouwen zijn.

Hij kan zich vinden in de nieuwe positie van de minister van Justitie, maar sluit zich aan bij de vraag wanneer de doorzettingsmacht ingaat. Hij is het er mee eens dat de minister van Justitie in geval van noodsituaties aan de collega's kan vragen de onder hen ressorterende diensten gericht in te zetten op bepaalde potentiële terroristen. Dit moet gebeuren binnen het bestaande wettelijk kader en met behulp van bestaande bevoegdheden. Moet er geen wettelijke wijzigingsbepaling komen die het mogelijk maakt om bestaande bevoegdheden snel te wijzigen?

De uitbreiding van de strafrechtelijke bevoegdheden zal bij de betreffende wetsvoorstellen aan de orde zijn. Artikel 126 gg van het Wetboek van Strafvordering maakt een onderzoek mogelijk als er aanwijzingen bestaan dat personen ernstige misdrijven beramen. Het doel is voorbereiding van de opsporing. Is dit laatste de restrictie die de minister bedoelt om wetswijziging voor te stellen?

De NCTb bereidt het algemene beleid inzake terrorismebestrijding voor onder verantwoordelijkheid van de ministers van Justitie en BZK. Is dat helder genoeg? De minister van Justitie is daarnaast coördinerend. Wie is uiteindelijk de baas? Ook hij is voorstander van een minister van Veiligheid.

Waarom voorziet de heer Joustra niet in een voortdurende behoefte aan diverse dreigingsanalyses op elk gewenst moment? Is het dreigingsbeeld een risico- of een dreigingsanalyse? Hoe snel komt het kenniscentrum er? Hoe staat het met de verhoudingen tussen reeds bestaande functies als de NCTb, de evaluatiedriehoek, het Gezamenlijk Comité Terrorismebestrijding (GCT) en het Nationaal Coördinatie Centrum, NCC? Het lijkt hem niet nodig de nieuwe organisatie vooraf door een externe instantie te laten beoordelen, tenzij de ministers dit zelf wenselijk vinden.

Het alerteringssysteem is zeer belangrijk. De rol van de overheid maar ook de taak van de bevolking moet duidelijk zijn bij een dreigende terroris-

tische aanslag. Kan de minister voorbeelden geven van invulling van het alerteringssysteem op lokaal niveau?

Hoe staat het met de mogelijke strafbaarstelling van opruien tot activiteiten tegen de democratie? Hij stemt alleen in met een langetermijnverkenning, als de minister-president het voortouw neemt.

De heer **De Wit** (SP) heeft uit de antwoorden op de vragen van de PvdA-fractie afgeleid dat de situatie die in de zomer gold nog steeds geldt, namelijk verhoogde waakzaamheid. Dit is voor de burgers volstrekt onduidelijk. Is de regering van plan om het kleurensysteem te gaan hanteren? Is het alerteringssysteem een onderdeel van het totale beleid van aanpak van terrorismedreiging?

Het Beleidsplan Crisisbeheersing geeft een gedetailleerde beschrijving van de bevoegdheden van de minister van BZK op het vlak van terreurdreiging, doorzettingsmacht en communicatie. De minister van BZK weet bij uitstek hoe het zit met de politie en de AIVD. Volgens de brief kan de minister van Justitie bij crisis een aantal bevoegdheden aan zich trekken. Is dit een verstandige structuur? Hij is ervoor om de bevoegdheden bij de minister van BZK te laten.

Kan de minister uitleggen wat wordt verstaan onder het begrip «argwaan» om een aantal vergaande bevoegdheden op te baseren?

Ook het begrip «verstoren» is nieuw. Met verstoren wordt bedoeld het zodanig in de gaten houden dat het duidelijk opvalt. Is verstoren een zinvolle bezigheid? Of belemmert de AIVD zichzelf daarmee bij het verzamelen van inlichtingen?

Hij vindt het gevaarlijk dat de minister zelf kan bepalen hoe compleet een dossier gemaakt wordt. Ook de grootste boeven hebben recht op fair play. Hij is tegen de verlenging van de termijn van inbewaringstelling. De huidige termijnen zijn een prikkel om snel tot afronding van zaken te komen en mensen voor de rechter te brengen.

Hij vraagt zich af of de minister niet te ver doorslaat in de richting van een verruiming van bevoegdheden die niet meer strafrechtelijk in te passen en moeilijk te omschrijven is. Hij is ervoor de gewone verdenking voor strafbare feiten te handhaven.

De heer **Van der Staaij** (SGP) citeert de heer Scheffer dat de onderschatting van het terrorisme in naam van de islam een grotere bedreiging vormt voor de open samenleving dan de beperkingen van de privacy. Hij deelt de opvatting dat een onveilige samenleving uiteindelijk ook onvrij is. Uit alle rapporten komt naar voren dat de dreiging van terrorisme in Nederland serieus moet worden genomen. Dit geeft een basis voor vergaande maatregelen. Het mag aan de andere kant geen blanco cheque zijn voor de macht van de overheid. Daarom is voorzichtigheid geboden bij het aanreiken van vergaande instrumenten aan de overheid ter inperking van rechtstatelijke verworvenheden.

Hij wil in het wetgevingsproces nader bezien welke consequenties de verruiming van bevoegdheden heeft. Zijn basishouding is echter dat de overheid over toereikende bevoegdheden moet beschikken.

Het is een goede zaak dat er ook gekeken wordt naar preventie en naar de voedingsbodem voor terroristische aanslagen. Er is in juli een aparte brief van de minister van Financiën gekomen over de dubieuze geldstromen met een aantal open einden. Hij zou graag iets horen over acties op korte termijn op dit gebied. Kan worden afgedicht dat stichtingen uitwijkmogelijkheden hebben naar andere rechtsvormen?

De brief van de regering die de nieuwe nummering 1 heeft gekregen, wijst op de noodzaak van een eenduidige, centrale, overkoepelende leiding en benadering. Er zijn op dit moment erg veel diensten en instituties betrokken bij het thema terrorismebestrijding. Het is hard nodig dat wordt gekeken naar een betere vorm van samenwerking onder regie van de NCTb. Wordt er voortvarend gewerkt aan samenwerking met buitenlandse

vergelijkbare instituties? De internationale samenwerking vertoont vele gaten. Is de sterke scheiding in de persoonsgerichte aanpak binnen het samenwerkingsverband AIVD, KLPD, OM, IND praktisch, eenduidig en werkbaar in de praktijk? Kan er in de lappendeken van organisaties die samenwerken, niets gemist worden? Is het niet gewenst om naast het inzetten op samenwerking te kijken naar de mogelijkheid van verdere concentratie?

Hij is blij dat een minister de doorzettingsmacht krijgt, of dit nu de minister van Justitie of van BZK is. Er zijn bij beide beleidsterreinen belangrijke aangrijpingspunten. Kan de minister een nadere onderbouwing voor de keuze geven?

Wordt voorzien in een deugdelijke juridische verankering van de CT-infobox? Worden er bij rechterlijke toetsing geen risico's gelopen? Zal niet steeds meer een wig ontstaan tussen de benadering van de gewone criminaliteit en de terroristische misdrijven, terwijl er in de praktijk sprake kan zijn van een sterke vervlochtenheid? Denk aan de financiering van terroristische misdrijven met behulp van de georganiseerde criminaliteit.

Welke lessen worden er getrokken uit de berichtgeving rond 9 juli? Welke heldere informatieverstrekking aan de burger kan worden verwacht in de toekomst?

Het antwoord van de bewindslieden

De **minister van Justitie** vindt het bemoedigend en vertrouwenwekkend dat de uitgangspunten in de brief van het kabinet van 10 september door de verschillende fracties breed worden onderschreven. Wel is er een groot aantal vragen gesteld, terwijl een aantal woordvoerders zich afvraagt of het kabinet op bepaalde punten niet te ver gaat. Gedurende de zomer is de discussie geweest dat het kabinet onvoldoende deed tegen de dreiging van het terrorisme. Na het verschijnen van de brief is de discussie plotseling dat het kabinet veel te veel wil doen, terwijl de bestaande bevoegdheden en de huidige aanpak van het kabinet ruim voldoende zouden zijn. Het is op basis van de beschikbare informatie een illusie te denken dat Nederland niet in de gevarenzone zou liggen als het gaat om de dreiging van terrorisme. De analyse van de situatie sinds de aanslagen van Madrid geeft aan dat er voor Nederland in Europa geen onderscheid te maken valt. Daarnaast maakt een aantal factoren dat een aanslag in Nederland heel goed denkbaar is. Bovendien blijkt uit een aantal dagvaardingen dat er signalen zijn over verkenningen en dreigingen. Dit beeld brengt de minister van BZK en hem ertoe de signalen serieus te nemen en maatregelen te treffen.

De maatregelen in de brief vloeien niet voort uit de gebeurtenissen van deze zomer, maar zijn een vervolg op het debat in april naar aanleiding van de aanslagen in Madrid. Toen is een aantal te nemen maatregelen aangekondigd. Er zou scherpere aandacht worden gegeven aan bepaalde personen, er zou een NCTb in de persoon van de heer Joustra worden aangesteld die de organisatie zou doorlichten en met zijn bevindingen komen en er zou een alerteringsstelsel worden ontwikkeld om adequaat te kunnen reageren.

Er doet zich in het algemeen een dilemma tussen twee belangen voor. Aan de ene kant pleiten het belang van adequate voorlichting van de burger en de controleerbaarheid van het handelen van de overheid voor openheid over de feiten die aanleiding geven tot handelen. Aan de andere kant bestaat de noodzaak om ook achteraf operationele informatie soms niet volledig te geven.

Er zijn op dit moment al diverse mechanismen van toezicht voorzien in de wetgeving, zoals de Commissie van Toezicht voor de AIVD, de bijzondere Kamercommissie waarmee informatie gewisseld kan worden en de rechter als het gaat om de toepassing van bevoegdheden. Het grootste

gevaar is om daar andere mechanismen aan toe te voegen zonder dat dit strikt nodig is.

Hij heeft kennisgenomen van de reactie van het CBP. Hij wil graag met het CBP in contact blijven over de maatregelen die getroffen worden. Hij zal het belang van de privacy zeker met het college wisselen, maar het CPB moet niet worden belast met het toezicht op operationele handelingen. Overigens valt het samenwerkingsverband binnen de infobox binnen de grenzen van de wet, zodat het niet nodig is om een wijziging voor te leggen aan het CBP. Het toezicht op de verruiming van de bevoegdheden op strafrechtelijk terrein ligt bij de rechter. Hij is het met de Kamer eens dat niet de indruk moet ontstaan dat binnen de infobox dingen gebeuren die niet deugen. Hij wil de zorg van de Kamer op dit punt graag wegnemen, maar hij wil zich niet vastleggen op het vragen van formele adviezen of het voorleggen van protocollen aan het CPB. Het CBP werkt over het algemeen redelijk mee, wanneer het op de hoogte is van de feiten.

De NCTb de heer Joustra is in juli met zijn bevindingen gekomen. De brief van 10 september is in augustus voorbereid. Het is de bedoeling om voor 1 januari het apparaat in stelling te hebben. De ontwikkeling moet werkendeweg verder uitgediept worden. Het is niet mogelijk om externe deskundigen op voorhand naar de ontwikkelingen te laten kijken. Er zijn bij de ontwikkelingen wel degelijk deskundigen betrokken, maar niet alles staat op papier voordat er wordt gehandeld. We bevinden ons op een terrein waarbij de onzekerheidsmarges geen belemmering meer vormen voor handelen door de overheid. Dat heeft onvermijdelijk tot gevolg dat er in een aantal gevallen zaken misgaan. Het zou het onverantwoord vinden als de Kamer dit aangrijpt om er voortdurend op te wijzen dat het niet goed gaat met de bestrijding van het terrorisme. Er is in het strafrecht een systeem ontwikkeld waarbij de onzekerheden in het voordeel van de verdachte werken. Dat systeem wordt niet ondergraven als het gaat om straffen. Hij wil echter de grenzen verleggen als het gaat om het handelen van de overheid met het oog op het voorkomen.

Er wordt in de brief niet gezegd dat er sprake is van een oorlogssituatie. Er staat «dat hij op dit terrein geconfronteerd wordt met activiteiten die eerder doen denken aan oorlogshandelingen en bijzondere omstandigheden dan aan commune delicten». De aanslagen in New York, Madrid en Beslan vallen buiten de categorie zaken waarop het gewone strafrecht van toepassing is. Alle Europese landen worstelen met het vraagstuk hoe ze deze spanning kunnen oplossen. Hij kiest er nadrukkelijk voor om dit niet te doen buiten het strafrecht. De voorstellen houden echter wel in dat er binnen het strafrecht een cesuur wordt aangebracht tussen terroristische daden en commune delicten. Dat zal ongetwijfeld discussies tussen advocaten opleveren over grensgevallen. Het is zijn taak als wetgever om te proberen de zaken zo precies mogelijk te omschrijven.

Er is door sommigen een oorlog verklaard aan de georganiseerde samenleving, zoals die in het Westen is ingericht. Overigens vallen de meeste slachtoffers van islamitisch fundamentalisme in de islamitische wereld zelf. Hij associeert gebeurtenissen zoals in New York, Madrid en Beslan eerder met oorlogshandelingen en uitzonderingstoestanden dan met commune delicten. Hij kan zich in de huidige situatie niet meer permitteren te wachten met handelen tot hij absolute zekerheid over iets of iemand heeft. Hij vraagt de Kamer begrip voor de keuze die het kabinet en met name de verantwoordelijke ministers moeten maken.

De heer Joustra heeft mede op basis van discussies met deskundigen en inschakeling van een adviesbureau de beelden geïnventariseerd en zijn bevindingen mondeling op tafel gelegd. De minister acht het niet in het algemeen belang om dergelijke zaken te publiceren. De beelden waren aanleiding voor de constatering dat er bij een adequate terrorismebestrijding per definitie veel instanties betrokken zijn. Er werd verder geconstateerd dat coördinatie binnen de Nederlandse bestuurs-

verhoudingen coördinatie tussen gelijken inhoudt, waardoor knopen niet effectief doorgehakt kunnen worden op het moment dat dit nodig is. Ministers zijn meestal wel in staat om slagvaardig op te treden, maar bij de verschillende diensten die rond de tafel zitten ligt dit moeilijker. Een bijkomend probleem is dat door de versnippering overal mensen bezig zijn met terrorismebestrijding maar dat er onvoldoende compacte kritische massa is om tot een coherente beleidsontwikkeling en een coherente regie te komen.

De brief die het kabinet vorig jaar juni aan de Kamer heeft gestuurd, is ondertussen door de gebeurtenissen ingehaald. Wat toen voldoende leek, blijkt nu niet meer voldoende te zijn. De spreiding over een groot aantal instellingen is onvermijdelijk. Wanneer alle uitvoerende diensten, zoals de IND, de Belastingdienst, de MIVD en de AIVD in een organisatie zouden worden ondergebracht, zou een bureaucratische mastodont met een enorm apparaat ontstaan. Bovendien zouden al deze onderdelen droog komen te staan omdat ze hun informatie, hun positie en hun aantrekkelijkheid bij de bestrijding van terrorisme hebben vanwege het feit dat ze een integrerend onderdeel zijn van een bredere beleidsvorming. De zwaartepunten op het gebied van de beleidsvorming liggen bij de ministeries van BZK en Justitie.

Hij heeft een tijd geleden een bezoek gebracht aan Washington. De oplossingen in de Amerikaanse situatie moeten worden gezien tegen de achtergrond van de problematiek van de Amerikaanse overheid. Daar waren zelfstandige agentschappen belast met bepaalde taken die niet onder de ministeriele verantwoordelijkheid vielen, terwijl er een grote spreiding was op dat terrein. Het is niet mogelijk om dergelijke oplossingen zonder meer over te planten naar de situatie in Nederland. De discussie over de vraag hoe de verdeling van de verantwoordelijkheden op het gehele terrein van de veiligheid moet zijn, zal doorgaan. Er is echter geen sprake van lapmiddelen, in afwachting van definitieve oplossingen in de toekomst.

Het doeltreffend kunnen optreden is op dit moment belangrijker dan de brede discussie. De ministers van BZK en Justitie hebben samen een groot aantal bevoegdheden. Eventuele problemen die kunnen ontstaan, hebben te maken met het feit dat er twee afzonderlijke apparaten bij de voorbereidingen van dit soort beleidsbeslissingen betrokken zijn. Daarom moet de beleidsvoorbereiding samengevoegd worden. Een herverdeling van de bevoegdheden is daarvoor niet noodzakelijk. De beslissing om de minister van Justitie coördinerend minister te laten zijn bij terrorismebestrijding is al genomen door het kabinet-Biesheuvel. Het gaat bij de bestrijding van criminaliteit en terrorisme om strafbare feiten. Daarbij heeft de officier van Justitie de leiding over de politie. Hij geeft de aanwijzingen, niet de burgemeester of de minister van BZK. Er is dus vanuit de centrale overheid al lang een coherent apparaat voor de aansturing van de politie en andere diensten op dat terrein, als het gaat om de bestrijding van terrorisme in het kader van het strafrecht. Het gaat om de voortzetting van een keuze die meer dan dertig jaar geleden is gemaakt en die nu moet worden bijgesteld.

Een andere misvatting is dat terreurbestrijding crisisbestrijding zou zijn. Crisisbestrijding begint als er een bom afgaat. Terrorismebestrijding is erop gericht te voorkomen dat de bom afgaat. Voorkomen is primair een kwestie van het aansturen van de politieapparaten vanuit een zo coherent mogelijke situatie. Bij de crisisbestrijding, het indammen van de gevolgen nadat een gebeurtenis heeft plaatsgevonden, zijn alle andere diensten nodig. Daarbij is de coördinatie van lokale besturen belangrijk. Een dergelijke coördinatie is op dat moment primair de taak van de minister van BZK. De minister van Justitie heeft dan zijn handen vrij voor het eventueel voorkomen van nieuwe aanslagen. Omdat beide ministers rond de tafel zitten, is de meest optimale afstemming tussen beiden mogelijk. De ministers van BZK en Justitie zijn in normale situaties samen verantwoordelijk

voor de gang van zaken, maar in urgente situaties beslist de minister van Justitie.

Bij het proberen te voorkomen dat er een bom afgaat, is er geen sprake van een crisis. Crisisbestrijding bestrijkt een veel breder terrein. Het is onmogelijk om terrorismebestrijding onder te brengen bij de crisisbestrijding. Er wordt in de voorfase, als er nog niets gebeurd is, op een geheel andere wijze met de apparaten omgegaan. Het grootste deel van de bevoegdheden die nodig zijn bij het voorkomen van terrorisme, zijn de strafrechtelijke bevoegdheden van opsporing en vervolging. Hij wil om die reden in het Wetboek van Strafrecht een aantal bevoegdheden verruimen, die worden uitgeoefend door het OM, onder controle van de rechter. Er zijn in iedere situatie grensgevallen denkbaar. Door de ministers van BZK en Justitie aan elkaar te klinken in de voorbereiding op het terrein van terrorismebestrijding, wordt getracht dit risico tot een minimum te beperken. Als bij wijze van spreken de bom gevallen is, probeert de Justitie-lijn de volgende bom te voorkomen en probeert de BZK-lijn de gevolgen voor de slachtoffers zo goed mogelijk te beheersen. Er zal op het moment zelf in de praktijk beslist moeten worden welk belang prevaleert. Al deze vragen zullen uitgebreid aan de orde komen als het wetsvoorstel over de regeling van de doorzettingmacht in de Kamer wordt behandeld.

Hij heeft niet het idee dat het op dit moment al zinvol is om een onderzoek vooraf te laten verrichten. Er wordt momenteel gewerkt aan het aantrekken van mensen om de organisatie op te zetten. De Kamer zal nog een schets ontvangen van het tijdpad van de verschillende stappen die in de brief zijn aangegeven, ook op het terrein van de alertering. Hij zal de vraag naar het laten verrichten van een onderzoek vooraf hierin meenemen.

Zoals hij al heeft uiteengezet, is de essentie van het opzetten van de nieuwe organisatie het komen tot concentratie. De tweede reden is het scheppen van de bevoegdheid, niet alleen in de verhouding tussen BZK en Justitie, maar vooral in de verhouding met andere departementen en lagere overheden. Het gaat om de vraag wie de noodzakelijke maatregelen kan treffen. Er is gevraagd of aan de burgemeester op dat moment een aanwijzing gegeven kan worden. Als de minister van BZK die bevoegdheid heeft, kan hij deze gebruiken. Als die bevoegdheid er niet is, moet zij geschapen worden. Er moeten ook preventief de noodzakelijke maatregelen getroffen worden, maar daarvoor is een wettelijke regeling nodig. De interne verdeling van de bevoegdheden binnen het kabinet is een tijdelijk lapmiddel. Deze verdeling kan alleen de bestaande bevoegdheden betreffen. Voor de bevoegdheden die in het kader van de bestrijding van het terrorisme noodzakelijk zijn, is een wettelijke regeling nodig. De derde reden voor het opzetten van de nieuwe organisatie heeft betrekking op het uitoefenen van toezicht op financiële stromen en biologische en chemische oorlogsdreiging. Daar lopen al bepaalde projecten. Het is niet de bedoeling om deze allemaal over te hevelen naar hetzelfde apparaat maar wel om vanuit dat apparaat regie te voeren. Het bureau Beveiliging Burgerluchtvaart en de Nationaal Coördinator Bewaking en Beveiliging zijn centrale elementen die onderdeel gaan uitmaken van het nieuwe bureau. In het alerteringssysteem is voorzien dat de minister van Justitie uiteindelijk beslist welke alerteringsfase op welk moment geldt. Hij beschikt op dit moment ook al over de bevoegdheid om zo nodig een verdacht vliegtuig boven Nederlands grondgebied uit de lucht te laten halen.

Hij hoopt dat de wetsvoorstellen over het regelen van de doorzettingmacht voor het kerstreces bij de Kamer zullen komen. Daarin zal ook de verhouding tot de burgemeester geregeld worden. De minister van BZK heeft op dit moment bevoegdheden in het kader van het crisisbeheer en met betrekking tot de bewaking en beveiliging. Al deze bevoegdheden

worden nu via een ambtelijk apparaat voorbereid. Dat is de beste garantie voor een goede coördinatie van het geheel.

De nieuwe bevoegdheden zullen geregeld moeten worden in nieuwe wetsontwerpen. Hij wil echter graag een aantal misverstanden wegnemen. Het beeld dat de vrijheden van burgers zullen worden aange- tast, strookt niet met wat er in de brief staat. Ook bevoegdheden op basis van het begrip «argwaan» zullen daarin geregeld moeten worden. De huidige drempel «ernstige bezwaren» zal worden gewijzigd, maar de controle op de toepassing blijft ook in die situatie bij de rechter- commissaris liggen, terwijl het gaat om bevoegdheden in het kader van het opsporingsonderzoek.

De CT-infobox moet ervoor zorgen dat de schotten geen probleem vormen terwijl er geen vervuiling mag ontstaan tussen de inhoud van het straf- en het informatiedossier. Bij de aangekondigde wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering gaat het om bevoegdheden in het kader van opsporing. Daarom wordt de het verkennend onderzoek daar genoemd. Het gaat om de mogelijkheid om gegevens in het kader van een weinig gerichte verdenking te achterhalen. Het beeld dat hiermee de rechtsstaat en de grondrechten worden aangetast, is onjuist, tenzij iedere regel op het gebied van strafvordering tot grondrecht wordt verklaard. De wijzigingen op het gebied van het Wetboek van Strafvordering zullen plaatsvinden binnen de grenzen die het EVRM stelt. Het EVRM biedt echter, als het gaat om bescherming van de democratische samenleving tegen aanslagen die de grondslagen van die samenleving aantasten, een veel grotere ruimte dan als het gaat om misdrijven. Het gaat hier om een volstrekte respect- ring van de rechtsstaat. Hij acht het gevaarlijker dat diensten op eigen gezag gaan afwijken van de regels dan dat zaken in de wetgeving worden geregeld, waarbij eventueel een onderscheid kan worden gemaakt tussen bepaalde delicten.

Het begrip «argwaan» is geen juridisch begrip, maar hoort thuis in de sfeer van de informatie- en inlichtingendiensten. Het gaat erom dat in geval van «argwaan» tegen bepaalde personen alle informatie over deze personen kan worden samengevoegd. Vervolgens moet besloten worden of met deze informatie strafrechtelijk of vreemdelingrechtelijk iets gedaan kan worden. Er zullen eerder dan in het verleden bij het krijgen van bepaalde signalen visa worden geweigerd. De conclusie dat er strafrechte- lijk of vreemdelingrechtelijk niets tegen een persoon kan worden onder- nomen, hoeft voor het kabinet geen reden te zijn om de zaak daarmee als afgedaan te beschouwen. Als het kabinet meent dat er toch iets aan de hand is, zal het op een andere wijze proberen om te verstoren of tegen te houden. Het gaat daarbij niet om het gebruiken van nieuwe bevoegd- heden maar om het gebruik van bevoegdheden die de overheid heeft en die mede dienstbaar gemaakt kunnen worden aan dit doel.

Het is iets anders wanneer er op een gegeven moment zoveel gegevens zijn dat er naar het huidige recht strafrechtelijk niets te doen valt terwijl er vervolgd zou moeten worden. Het is de bedoeling om op dat punt de drempels te verlagen. In dat geval komt het gebruik van deze bijzondere opsporingsbevoegdheden onder toezicht van de rechter-commissaris te staan.

Er is ook gesproken over preventief fouilleren en de permanente aanwij- zing van bepaalde plaatsen als veiligheidsrisicogebied. In de brief wordt voorgesteld dat de officier van Justitie in het kader van een concrete dreig- ing maatregelen kan nemen. Hij heeft die bevoegdheid nu nog niet. Preventief fouilleren is nu belegd bij de burgemeester. Er is verder voor- gesteld om meer structureel, los van een beslissing van de gemeenteraad of burgemeester, te komen tot het aanwijzen van bepaalde terreinen als veiligheidsrisicogebied. Hij is in het kader van de nieuwe wetsontwerpen bezig om te kijken of hij dit punt apart moet regelen. Door het geven van de aanwijzing dat preventief fouilleren permanent mogelijk wordt, zou de

gehele strafrechtelijke bevoegdheid breder worden. Hij wil graag nader bekijken of dit verstandig is.

De brief op het gebied van de non-profitorganisaties handelt over het toezicht en de restricties op de aftrek voor liefdadige doeleinden. Deze brief heeft een veel breder karakter dan alleen de terrorismefinanciering. De voorgestelde aanpak kan mogelijk van invloed zijn op de terrorismebestrijding maar hij wil ertegen waarschuwen om alles in dit kader te gaan plaatsen. Er wordt in de brief een groot aantal maatregelen aangekondigd voor de korte termijn, zoals de controle door de Belastingdienst, het project van de FEC, de richtlijnen voor MOT-meldingen en de bevoegdheden van het OM. Er is verder een wetsontwerp op komst over het automatisch ontbinden van rechtspersonen die op EU-bevriezingslijsten staan. Het toezicht op stichtingen is primair van belang uit een oogpunt van het voorkomen van faillissementsfraude en fraude in het algemeen. Een onderdeel van de maatregelen die worden voorbereid is de invoering van een algemene publicatieplicht van jaarrekeningen van stichtingen. Er zouden bij de oprichting eventueel andere gegevens moeten gelden. Er is ook een aantal maatregelen op langere termijn aangekondigd, waarbij het gaat om het toezicht op stichtingen in den brede. Er is wel degelijk een sense of urgency, maar het betreft een veelomvattende operatie die niet specifiek vanuit de invalshoek terrorisme wordt bekeken. Hij moet ook rekening houden met het aantal beschikbare mensen binnen zijn ministerie.

De coördinator terrorismebestrijding van de EU heeft als een van de prioriteiten het inzichtelijk maken van de internationale geldstromen genoemd. Hieraan wordt in FATF-verband (Financial Action Task Force on money laundering and terrorism financing) gewerkt. Het gaat daarbij om het opnemen van de identificerende gegevens van de internationale betalingen. In het Nederlandse MOT-meldsysteem gaat het in het internationale verkeer bij de objectieve indicatoren om transacties van 4 mln inkomend en uitgaand. Bij andere zaken kan toezicht worden uitgeoefend op basis van meer individuele criteria. Er wordt binnen Europees kader een Internationaal orgaan opgericht voor de melding van ongebruikelijke acties. Het is niet zinvol om dit in Nederlands kader te doen. De minister van Financiën zal hierover rapporteren.

Een van de onderdelen waarover de NCTb de heer Joustra regie zal voeren is het toezicht op de internationale geldstromen. Hij kan op dit moment nog geen oordeel geven over de wijze waarop dit moet gebeuren en of hier een speurhond a la de AFM nodig is. Er zal gekeken worden hoe de infostroom op dat terrein beter kan worden samengebracht vanuit het oogpunt van terrorismebestrijding. Hij is geen voorstander van het steeds nieuwe instellingen uit de grond stampen. Een van de problemen is juist dat er te veel afzonderlijke instanties zijn. Hij wil proberen op een zo coherent mogelijke wijze binnen korte tijd met een oplossing te komen.

De Kamer heeft gisteren een brief ontvangen over de stukken die aan de orde zullen komen op de Informele Raad, onder andere het meerjarenplan. De aanpak van het terrorisme is hier een onderdeel van. Hij wijst op het feit dat grote evenementen als het Europese kampioenschap voetbal en de Olympische Spelen zonder aanslagen voorbij zijn gegaan. Er gebeurt heel veel om aanslagen te voorkomen. De burger merkt hier als het goed gaat niets van. Hij wil dat graag zou houden.

De **voorzitter** merkt tot slot op dat in de eerstvolgende procedurevergadering van de vaste commissie van BZK of Justitie een datum bepaald zal worden voor het vervolg van het debat over terrorisme-

bestrijding, te beginnen met het antwoord van de minister van BZK in eerste termijn. Beide commissies zullen hierover geïnformeerd worden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Noorman-den Uyl

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
De Pater-van der Meer

De griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
De Gier